

Minna Punakallio

Kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunta 16.2.2021

Suomen Kuntaliiton näkemykset julkisen talouden suunnitelman (JTS) valmisteluun 2022-2025

Kuntatalouden tila ja koronavaikutukset

Ennakoarvioista poiketen kuntatalouden tulot eivät pudonneet, eikä menojen kasvu kiihtynyt koronavuonna 2020. Sen sijaan kuntatalouden tunnusluvut vahvistuivat 2000-luvun ennätyslukemiin erittäin heikolta vuoden 2019 tasoltaan. Tunnuslukujen vahvistuminen johtuu monesta eri tekijästä, erityisesti valtion kunnille vuonna 2020 osoittamasta koronatuesta. Talouden näin selvä vahvistuminen oli kuitenkin kunnille yllätys aivan viime metreille asti. Monet koronatuot maksettiin aivan vuoden 2020 lopussa, minkä lisäksi kunnallisveron tilitykset olivat joulukuussa poikkeuksellisen suuret muun muassa jako-osuusokaisun vuoksi.

Se, että korona ei näytä heijastuneen vuoden 2020 kunnallisverotuloihin johtuneen myös siitä, että ansiotulot, erityisesti eläkkeet ja työttömyysetuudet, kasvoivat myös vuonna 2020. Kuntien yhteisöveroa nosti taas valtion koronatuki, sillä ilman veronsaajaryhmien välistä jako-osuusmuutosta kuntien yhteisöverotulot olisivat laskeneet 20 prosenttia. Toimintatuotot laskevat pitkälti odotetulla tavalla. Valtionosuuksien kasvu toteutui odotetussa suuruusluokassa koronatukien siivittämänä.

Suuri koronayllätys oli myös se, että kuntatalouden toimintakulut kasvoivat vuonna 2020 erittäin vaimeasti. Kuntien ja kuntayhtymien toimintakulut kasvoivat vajaat 2 prosenttia, ja pienimmissä kuntakokoryhmissä toimintakulut jopa vähenivät. Suurinta menojen kasvu oli yli 100 000 asukkaan kaupungeissa. Vielä vuoden 2019 syksyllä, ennen koronapandemiaa, arvioitiin, että kuntatalouden menot kasvaisivat noin 4 prosenttia vuonna 2020. Korona ei heijastunut myöskään kuntien ja kuntayhtymien investointeihin, jotka jatkoivat reipasta kasvuaan.

Kun koronamenetykset eivät nousseet niin suuriksi kuin odotettiin niin kuntatalouden vuosikate, tilikauden tulos ja toiminnan ja investoinnin rahavirta vahvistuivat vuonna 2020 reippaasti. Useilla mittareilla tarkastellen vahvistuminen oli varsin tasaista eri kuntakokoryhmissä. Maan keskiarvojen taakse kätkeytyy kuitenkin se, että investointien tulorahoitusprosentit ovat laskeneet vuosi vuodelta monissa suurissa kaupungeissa. Myös vuonna 2020.

Vuoden 2020 tilastot eivät kerro totuutta koronapandemian taloudellisista vaikutuksista, sillä pandemia ei ole vielä ohi. Koronan vaikutuksia on myös hyvin vaikeaa eristää niin vuoden 2020 kuin tulevienkin vuosien talouskehityksestä.

Kuntatalouden näkymät

Vuosi 2021 ja sitä seuraavat vuodet tulevat eroamaan vuodesta 2020 niin koronatilanteen, talouskasvun kuin kuntatalouden kehityksen suhteen. Koronan aiheuttama jälkilasku yhdistettynä muihin menoja lisääviin tekijöihin aiheuttaa menoihin kasvupainetta, ja kuntien koronatuot väistyvät vähitellen pois. Yksittäisten kuntien taloushuolia vähentää se, että ne voivat tarvittaessa käyttää vuodelta 2020 taseeseen puskuroitua ylijäämää alijäämiensä kattamiseen. Kuntien menopaineita helpottavat koulutuspalvelujen laskennallisen palvelutarpeen pieneneminen ennustevuosina ja kuntien omien sopeutustoimien jatkuminen.

Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan kuntasektorin eli paikallishallinnon tulojen kehitys on vahvaa vuonna 2021. Samalla kuitenkin paikallishallinnon menot kasvavat nopeasti. Menoja kasvattavat paitsi koronaan liittyvät kustannukset niin myös palkkaratkaisut, pula ammattitaitoisesta työvoimasta sekä Sanna Marinin hallituksen päättämät julkisen sektorin tehtävien laajennukset. Myös kuntien rahoitusvastuut esimerkiksi perustoimeentulotuesta sekä työmarkkinatuesta sekä investoinnit pysyvät korkealla tasolla. Vuonna 2021 paikallishallinnon rahoitusasema heikkenee niin, että uutta velkaa joudutaan ottamaan noin 1,4 miljardia euroa.

Vuosi 2022 on paikallishallinnolle hyvin vaikea, sillä tulot tippuvat yli miljardilla eurolla, mutta menot pysyvät euromääräisesti ennallaan. Nettoluotonannolla mitattuna kuntasektori on noin kaksi miljardia euroa alijäämäinen¹, mutta ennuste on painelaskelma. Painelaskelmatyyppisessä ennusteessa on huomioitu yleisen talous- ja väestökehityksen lisäksi vain jo julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvät kuntatalouden toimet. Se ei sisällä esimerkiksi kuntien omia sopeutustoimia, eikä sote-muutosta. Vuodesta 2022 eteenpäin lähtien kuntasektorin tulot kasvavat keskimäärin 1,5 prosenttia, mutta investoinnit huomioiva menotaso 1,8 prosenttia. Kuntasektoria vaivaa ennustevuosina erityisesti tulojen heikko kehitys, mutta tulojen ja menojen epätasapaino ei kasva enää ennusteajanjakson lopulla.

Hallitusohjelman kuntalinjaukset

Sanna Marinin hallitusohjelma sisältää lukuisia kirjauksia, jotka vaikuttavat kuntatalouden tuloihin ja menoihin kuluvalle hallituskaudella ja sen jälkeen. Osa toimista on pysyviä ja osa

---

¹ Vastaavasti valtion alijäämäksi ennakoidaan 7 miljardia euroa vuonna 2022.

kertaluonteisia elvytystoimia tai tulevaisuusinvestointeja. Tämän lisäksi hallitus on sitoutunut korvaamaan koronamenetyksiä myös kehyskaudella.

Hallituksen päättämän menorajoitteen mukaan sen toimenpiteiden nettovaikutus on vuonna 2023 kuntatalouden toimintamenoja korkeintaan 520 milj. euroa lisäävä verrattuna kevään 2019 tekniseen julkisen talouden suunnitelmaan. Hallituksen asettama kuntatalouden menorajoite on ylittymässä noin 240 miljoonalla eurolla (taulukko).

Hallituksen tavoitteena on korvata sen omista päätöksistä kunnille aiheutuvat lisämenot tai tulomenetykset. Hallitusohjelman mukaan kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähentävät, lisäävät tai laajentavat toimenpiteet kompensoidaan kunnille täysimääräisesti valtionosuuksien muodossa tai poistamalla muita tehtäviä tai velvoitteita.

Taulukko: Sanna Marinin hallituksen päätösperäiset menolisäykset kunnille 2021-2024.

Miljoonaa euroa	2021	2022	2023	2024
Pysyvät menolisäykset	432	493	746	772
Määräaikaiset menolisäykset (tulevaisuusinvestoinnit ja elvytys)	240	196	16	0
YHTEENSÄ	671	690	762	772

Lähde: valtiovarainministeriö, helmikuu 2021

Julkiselle sektorille asetetut rahoitusasematavoitteet

Kuntataloudelle on asetettu julkisen talouden suunnitelmassa menorajoitteen lisäksi myös nimellinen rahoitusasematavoite. Koronapandemiasta aiheutuvien finanssipolitiikan poikkeussääntöjen on määrä päättyä vuoden 2020 lopussa. Monivuotisen tavoitteen mukaan paikallishallinnon alijäämä eli nettoluotonotto saa olla vuonna 2023 korkeintaan ½ prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Jos se ja muut julkisen sektorin alasektoreille asetetut tavoitteet saavutetaan, johtavat ne julkisen sektorin tasapainottumiseen.

Kuntatalouden ennustettu rahoitusasema eli nettoluotonanto on -2,2 miljardia euroa vuonna 2023. Se on bruttokansantuotteeseen suhteutettuna -0,8 %. Jotta paikallishallinnon rahoitusjäämä asettuisi tavoitellulle tasolle, sen tulisi olla -0,5 % suhteessa bruttokansantuotteeseen. Tähän päästään, jos paikallishallinnon rahoitusasemaa saadaan sopeutettua 900 miljoonalla eurolla vuoden 2023 tasossa. Ennusteura sisältää sote-menojen kasvupaineen.

Jotta koko julkinen sektori tasapainottuisi, myös valtiolle on asetettu vastaava bruttokansantuotteeseen suhteutettava -0,5 prosentin rahoitusasematavoite. VM:n ennusteen mukaan valtion nettoluotonanto on -6,2 miljardia euroa vuonna 2023. Valtion rahoitusasemaa tulisikin sopeuttaa hallituskaudella noin viidellä miljardilla eurolla. Toteutuakseen se edellyttää paitsi uusia valtiontaloutta sopeuttavia päätöksiä niin myös oletettua reippaampaa tulokehitystä.

Miten tavoitteeseen päästään kuntasektorilla

Tulevalla kehyskaudella kuntien tarpeet ovat hyvin eriytyneet. Akuutti talouskriisi painaa vain pientä joukkoa kuntia, mutta koronapandemian nopeasti muuttuvat talousvaikutukset eri alueilla ja kuntatalouden vaimeasti kehittyvä tulopohja pitävät talouspaineita esillä kaikissa kunnissa ja kuntayhtymissä.

Kuntien yksikölliset sopeutuskeinot, parempi johtaminen ja digitalisaatio ovat muutamia esimerkkejä kuntien talouden tasapainottamiskeinoista. Valtion on omilla toimenpiteillään luotava edellytykset sille, että kuntasektori saavuttaa rahoitusasematavoitteen ja julkinen talous on tasapainossa vuonna 2023. Tämä edellyttää sekä kustannusten hillintää että tulopohjan vahvistamista verrattuna valtiovarainministeriön kuntatalouden kehitysarvioon ja valtion toimenpiteiden kokonaisuuteen.

Keskeisiä ovat myös kuntasektoria koskevat toimet tuottavuuden ja kustannustehokkuuden parantamiseksi julkisen talouden kestävyuden tiekartalla. Ne koskevat esimerkiksi digitalisaation edistämistä, normien väljentämistä, toimitilojen käytön tehostamista sekä julkisten hankintojen hyödyntämistä. Myös tuottavuuden mittareita ja vertailtavuutta on kehitettävä.

Ei uusia tehtäviä – kiinteistöverouudistus toteutettava

Kuntaliitto on hyvin huolissaan siitä, että hallituksen julkisen talouden suunnitelmassa hyväksymä kuntatalouden menorajoite on ylitetty. Pitkällä aikavälillä velkaantumisen kasvu edellyttää väistämättä uusia sopeutustoimia, jotka sitten aikanaan tulevat hidastamaan julkisen sektorin palvelujen kehitystyötä ja resurssointia. Kuntien menoihin kohdistuu kovia kustannuspaineita jo nyt liittyen väestön ikääntymiseen, pitkäaikaistyöttömyyteen, yhdenvertaisiin palvelutarpeisiin ja ongelmiin saada avoimiin työpaikkoihin ammattitaitoista työvoimaa.

Menopaineita ei tule lisätä laajentamalla kuntien ja julkisen sektorin sääntelyä, tehtäviä ja velvoitteita. Menopaineita ei tule lisätä myöskään tiukentamalla palveluihin liittyviä mitoituksia. Hallitus voisi myös porrastaa lisävelvoitteiden voimaantuloa.

Peruspalveluiden saatavuuden paraneminen eli hoitotakuun kiristyminen on yksi esimerkki voimavaroja merkittävästi lisäävästä uudistuksesta kehyskaudella. Siinä taloudellisia

kustannuksia lisäävät koronapandemian aiheuttamien hoitojonojen kasvu, hoitoon pääsyn saattaminen nykyisen lainsäädännön tasolle sekä kiireettömän hoitoon pääsyn kiristyminen seitsemään päivään hoidon tarpeen arvioinnista. Hallitusohjelman rahavaraus on 50,0 milj. euroa vuonna 2023 edellyttäen, että tarvittava lisähenkilöstö olisi käytettävissä.

Julkisissa palveluissa valtion tulee osallistua kuntien palveluiden rahoittamiseen perusrahoituksen tosiasiallisella turvaavalla osuudella, mikä tarkoittaa edellisillä hallituskausilla tehtyjen leikkausten ja säästöpäätösten vuoksi usein valtion rahoitusosuuden kasvattamista nykyisestä. Tilanne on erityisen ajankohtainen opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla. Harjannanvaraisen, erilaisiin tehtäviin kohdennetun määräaikaisen valtionavustusrahoituksen osuutta on jatkossa vähennettävä.

Hallitus on lykännyt kiinteistöverouudistuksen voimaantuloa vuodelle. Kiinteistöverotuksen kokonaisuudistus on toteutettava vuoden 2023 alusta lukien.

Lakisääteiset korvaukset toteutettava – kustannukset arvioitava realistisesti ja kohdennettava oikein

Kunta-valtio-suhteen lakisääteiset indeksikorvaukset ja kustannustenjaon tarkistus on toteutettava vuosittain. Uusiin tai laajeneviin tehtäviin ja velvoitteisiin on osoitettava kehyskaudella täysimääräinen valtionosuus. Se on myös kohdennettava mahdollisimman tarkkarajaisesti niihin kuntiin, jotka lakimuutoksen tulomenetyksistä tai kustannusten noususta kärsivät. Hallitusohjelman mukaisesti muiden kuin kuntien vero- ja maksuperustemuutokset on kompensoitava täysimääräisesti.

Epävarmoja, tulevaisuuteen kohdentuvia säästöjä ja niihin perustuvia ennakollisia valtionosuusleikkauksia ei pidä enää tehdä, vaan tulee noudattaa normaalia kustannustenjaon tarkistusmenettelyä.

Hallituksen esitysten kustannusvaikutusten realistisuuden on kiinnitettävä erityistä huomiota. Hyvin usein muissa kuin työvoiman käyttöön suoraan liittyvissä hallituksen esityksissä ei tunnisteta muutosten aiheuttamien yksittäisten lisätehtävien ja kustannusten kokonaisuutta, ja kustannusvaikutukset kuitataan tällöin vähäisiksi. Kehyskaudella eduskuntakäsittelyyn tulee vielä useita merkittäviä ja vaikeasti arvioitavia hallituksen esityksiä, kuten maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus, direktiivin implementointi puhtaista ajoneuvoista julkisissa hankinnoissa sekä julkisen ja yksityisen eläkejärjestelmän yhdistäminen.

Hallitus kompensoi vuonna 2021 kertaluonteisella valtionosuuden korotuksella kiky-sopimukseen liittyvän noin 250 milj. euron valtionosuusvähennyksen. Kehyskaudella tämä kiky-sopimuksen vuosityöajan pidennykseen liittynyt laskennallinen valtionosuusvähennys on

poistettava pysyvästi, koska sille ei ole enää perustetta. Kunta-alan työmarkkinaratkaisussa kilpailukyky sopimukseen liittyneestä työajan pidennyksestä pääosin luovuttiin.

Eduskuntakäsittelyssä olevan sote-uudistuksen vaikutukset kuntatalouteen ovat mittavia ja osin tuntemattomia. Tässä yhteydessä Kuntaliitto kiinnittää erityistä huomiota soten aiheuttamiin muutuskustannuksiin myös suoraan kunnille. Niitä uhkaa syntyä muun muassa valmistelun sitomina henkilöresursseina, ICT- ja konsulttipalveluiden ostoina, ylimääräisinä hallintokuluna, tukipalvelukustannusten kallistumisena ja uudelleenjärjestelyinä sekä sote-kiinteistöjen kiinteistöriskinä ja varainsiirtoverona. Arviota syntyvistä muutuskustannuksista tulisi tarkentaa ja sellaiset kustannukset, joihin kunnat eivät voi itse vaikuttaa, tulisi korvata kunnille täysimääräisesti. Tämä tulee huomioida myös kehyksissä tulevia vuosia koskien.

Korona-vaikutusten seuranta ja lisäkompensointi jatkossa

Hallitus on tullut kuntakenttää vastaan koronapandemian aikana useilla eri toimilla vuonna 2020. Tukipaketeilla ja muilla kuntapäätöksillä on mahdollistettu se, että kuntien lakisääteiset palvelut ovat pyörineet lähes normaalisti eivätkä kunnat ole joutuneet tekemään merkittäviä taloutta kiristäviä, veroja korottavia tai työttömyyttä lisääviä päätöksiä kriisin keskellä. Vaikka tautitilanne on yhä hyvin epäselvä, katseet kohdistuvat tällä hetkellä jo rokotteiden mitä todennäköisemmin tuomaan laumasuojaan, koronan jälkilaskuun sekä talouden elpymiseen.

Yksittäisillä kuntien palvelualueilla, muun muassa kulttuuri ja joukkoliikenne, näkymät voivat olla kuitenkin yhä hyvin synkät. Esimerkiksi HSL arvioi, että joukkoliikenteen matkustajamäärät palaavat normaalille tasolle vasta vuoden 2023 jälkeen.

Koronan talousvaikutuksia on seurattava tarkasti niin vuonna 2021 kuin kehyskaudella. Hallituksen on kohdistettava lisätukea aloille, joilla tulomenetykset tai kustannuspaineet ovat olennaisia. Lisätuki on käytännöllisintä ohjata kunnille yhteisöveron jako-osuuden korotuksen kautta, sillä se ei edellytä valtion menokehykseen koskemista.

Seurantaa vaativat myös rajoitustoimien vaikutukset erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointiin ja oppimistuloksiin sekä ikääntyneiden hyvinvointiin. Hallituksen sitoutuminen hoito- ja palveluvelan 450 miljoonan euron suuruiseen tukikokonaisuuteen on tärkeää.

Kuntatalouden tukemiseksi koronan vastaisessa taistelussa voidaan tehdä jo tässä vaiheessa kaksi lisätoimenpidettä. Kehyssäännön ulkopuolinen vuotta 2021 koskeva tilapäinen kirjaus toteaa, että kaikki koronaan liittyvät välittömät kustannukset kuten testaukseen ja testauskapasiteetin nostamiseen, jäljittämiseen, karanteeneihin, potilaiden hoitoon, matkustamisen terveysturvallisuuteen sekä rokotteeseen liittyvät menot katetaan täysimääräisesti. Vuonna 2021 koronatestaukseen myönnetyn varauksen käyttövaltuutusta on laajennettava niin, että sitä voidaan käyttää testausmenojen ohella myös rokotuksiin. Toinen pikatoimenpide voidaan

tehdä yrityksille myönnettävän kustannustuen ehtoihin. Niitä on muokattava niin, että myös kuntaomisteiset yritykset voivat tarvitessaan hakea tukea taloudellisiin menetyksiinsä.

Kestävä kasvu – kuntien roolia elvytystoimien mahdollistajana kirkastettava

Koronakriisistä elpymisessä on keskityttävä paitsi akuutteihin toimiin, myös tukiin ja investointeihin, joilla rakennetaan pohjaa kestäväälle taloudelle pitkällä tähtäimellä. Kuntien näkökulmasta on tärkeää viedä eteenpäin investointeja, jotka tukevat energiamurrosta, ilmastotoimia ja saavutettavuutta, innovaatioita ja digitalisaation hyödyntämistä.

Investointien tiivis kytkeytyminen muuhun alueelliseen ekosysteemikonaisuuteen ja kunta-laisten koulutustasoon turvaa osaltaan vaikuttavuutta. Mitä enemmän julkisilla panostuksilla kyetään käynnistämään yksityisiä investointeja, sitä suurempi vaikutus ohjelmalla saavutetaan. Kuntien ja elinkeinoelämän tuleekin keskustella mahdollisimman varhaisessa vaiheessa yhteisten intressien varmistamiseksi. Tavoitteiden, niihin perustuvien uudistusten ja rahoituksen tulee muodostaa tehokas ja uskottava kokonaisuus.

Väliillisesti yksityisiä investointeja vauhditetaan julkisilla investoinneilla ja uudistuksilla. Julkiset investoinnit infrastruktuuriin ovat panostuksia, joilla tähdätään osaltaan mahdollisimman hyvään toimintaympäristöön.

Työvoimapolitiikan asiakaslähtöisyys palvelurakenneuudistuksella

Kuntaliitto ja kunnat ovat valmistelleet kuntapohjaisen mallin julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden toteuttamiseen. Ratkaisumallissa ehdotetaan, että työnantajien ja työnhakijoiden TE-palvelut siirretään kuntien järjestämisvastuulle ja kunnat voivat järjestää laissa säädetty työvoimapalvelut itsenäisesti tai yhteistyössä lähialueen muiden kuntien kanssa.

Tavoitteena on järjestää palvelut asiakas- ja tarvelähtöisesti yhdenvertaisina ja työvoiman vapaata liikkuvuutta edistäen eri kokoisissa kunnissa koko Suomessa. Kuntapohjaisen mallin avulla on mahdollisuus yhdistää työnantajien ja työnhakijoiden palveluita kuntien elinvoiman edistämiseen ja sen myötä luoda uusia työpaikkoja, edistää työn kysyntää ja tarjontaa sekä ehkäistä työttömyyttä entistä laajemmin.

Kuntaliitto toivoo hallitukselta pikaisesti yksiselitteistä päätöstä tulevasta työvoimapolitiikan palvelurakenteesta sekä kuntien uudesta roolista työllisyydenhoidossa. Järjestämisvastuun siirto kunnille tulee toteuttaa vaiheittain monivuotisena prosessina, jossa myös TE-palveluiden sisällöllisellä uudistamisella sekä työllisyyden kuntakokeiluilla on tärkeä, pilotoiva rooli.

Kuntien työllisyshoidon kannalta on välttämätöntä, että kunnilla on käytössä samat tiedolla johtamisen työkalut ja vastaava tiedonsaantioikeus kuin TE-toimistoilla. Työvoimapalveluiden alueellinen siirto edellyttää myös työttömyysturvan- ja työvoimapalveluiden rahoituksen sekä palveluiden uudistamista. Työttömyysturvan rahoitukseen tehtävien uudistusten tavoitteena tulee olla kuntia kannustava ja oikeudenmukainen rahoitusmalli pitkäkestoisen ja pysyväluonteisen työllisyyden edistämiseen.

Kuntaliitto toteaa myös, että kotouttaminen ja työllisyyden hoito liittyvät kiinteästi yhteen. Kotouttamispalveluiden kokonaisvastuun siirtäminen kunnille olisi sopuisuudessa kuntien roolin lisäämiselle työllisyyspalveluissa. Samalla on luonnollisesti huolehdittava riittävästä resurssoinnista.

Kuntien rahoitusosuutta liikenneinfraassa ei tule lisätä

Ensimmäisen valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tulee lisätä pitkäjänteisyyttä, ennakoitavuutta ja vaikuttavuutta liikenteen kehittämisessä. Suunnitelman ei tule asettaa liian suuria odotuksia kuntien rahoitusosuudelle valtion väylähankkeisiin. Huolestuttavaa on, että valtio havittelee lisääntyvää kuntien rahoitusta valtion liikenneinfraan samaan aikaan, kun sote-uudistus uhkaa heikentää kuntien rahoitusasemaa ja investointikykyä. Valtion hankkeet aiheuttavat kunnille kustannuksia esimerkiksi katuverkon, kunnallistekniikan, joukkoliikenteen investointeina. Tätä rasiusta ei tule enää lisätä.

Valtion rahoitus omaan liikenneverkkoonsa ei ole pysynyt ajan tasalla. Tämä näkyy rapistuvina teinä ja ratoina ja kehittämishankkeiden viivästymisenä. Perusväylänpitoon sovittu vähintään 300 miljoonan euron vuosittainen korotus tulee jatkossa kokonaisuudessaan sisällyttää julkisen talouden suunnitelmaan. Liikenneverkon kehittämishankkeiden rahoitusta tulisi lisätä vuosittaisesta noin 500 miljoonasta vähintään miljardiin euroon. Suomen tulisi pyrkiä hyödyntämään EU-rahoitusta pitkäjänteisesti ja täysimääräisesti. Tämä edellyttää Suomen tavoitteiden selkeää ja määrätietoista viestintää EU:lle.

Liikenteen verotuksen uudistamisessa tulisi hakea pitkän aikavälin ratkaisua, joka huomioi ilmastotavoitteet sekä julkisen talouden, alueellisen tasa-arvon ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden vaateet. Kaupunkiseutujen liikenteen ruuhkamaksujen käyttöönoton mahdollistavan lainsäädännön valmistelussa tulee varmistaa, että tiemaksujen maksutuotot kohdennettaisiin sen alueen liikennejärjestelmän kehittämiseen, jolta ne kerätään.